

GACKO PUČKO

OTVORENO
UČILIŠTE
OTOČAC

VODIČ KROZ STALNI POSTAV MUZEJA GACKE

MUZEJ
GACKE

OTOČAC

MUZEJ GACKE

OSNOVNE INFORMACIJE

ADRESA

Kralja Zvonimira 37
53220 Otočac

TEL / FAKS

053 771 143

MOB

098 948 0481

E-MAIL

gacko.pucko.otvoreno.uciliste@gmail.com

WEB

www.gpou-otocac.hr

VRSTA

zavičajni

GODINA OSNUTKA

1962.

U SASTAVU

Gacko pučko otvoreno učilište Otočac

STRUČNE SLUŽBE I USLUGE

knjižnica, dostupna javnosti

RADNO VRIJEME

pon - pet: od 8 do 15 h

sub - ned: uz najavu

ULAZNICE

odrasli: 10 kn

učenici, studenti, umirovljenici: 5 kn

članovi ICOM-a, HMD-a i

sl. udruženja: besplatno

STRUČNA VODSTVA

besplatno vodstvo

strani jezik: engleski

GRUPNI POSJETI

grupu čini maks. 50 odraslih

ili 80 djece

FOTOGRAFIRANJE / SNIMANJE

da, uz dopuštenje

MUZEJ GACKE

POSTANAK, POVIJEST, STALNI POSTAV

Muzej Gacke zavičajni je muzej smješten u samom središtu Otočca, u zgradi Gackog pučkog otvorenog učilišta Otočac, pri kojem Muzej i djeluje. Iako svoje današnje ime nosi od 1997. godine, kada je i službeno osnovan *Odlukom o ustrojavanju Muzeja Gacke*, začeci Muzeja ili počeci sustavne brige o baštini prostora u njegovoj nadležnosti sežu u nešto ranije razdoblje. Upravo stoga često se kao godina osnutka Muzeja navodi i 1962., godina u kojoj je osnovano Narodno sveučilište „Marko Orešković“ i u kojoj je, između ostalog, započela i muzejsko-galerijska djelatnost.

Gotovo uvijek je u povijesti muzeja upravo zbirka bila ona osnovna mjera, temelj, povod razmišljanju o konceptu muzeja i njegova preteča, a takav slijed događaja moguće je pratiti i u razvoju Muzeja Gacke. Razvoj njegovih zbirki započinje 60-ih godina 20. stoljeća kada se na temelju sakupljenih predmeta formiraju prve tematske cjeline. **Arheološka japodska zbirka**, koja prezentira kulturu Japoda, formirana je 1969. godine u suradnji sa zagrebačkim Arheološkim muzejom. Fundus budućeg muzeja tada čine i etnografski predmeti koji s Arheološkom japodskom zbirkom tvore Muzejsko-zavičajnu zbirku. Još jedna je zbirka oblikovana i javnosti prezentirana 1980. godine. Radilo se o **Memorijalnoj zbirci Stojana Aralice**, a predmete spomenute zbirke četiri godine ranije, 1976., gradu Otočcu oporučno poklanja sam Aralica. Godine 1988. nastaje i **Povijesna zbirka**, koju su tada činili dokumenti Prvog zasjedanja ZAVNOH-a održanog u Otočcu u lipnju 1943.

Osnutkom Muzeja Gacke 1997. godine ozbiljnije se pristupa ne samo sabiranju, već i uređenju stalnog postava. Nabavom nove opreme za izlaganje predmeta Muzej Gacke 2001. godine modernizira dvije cjeline stalnog postava - one u kojoj su izloženi predmeti Arheološke japodske zbirke i Memorijalne zbirke Stojana Aralice. **Likovna zbirka** obogaćena je 2004. godine djelima otočkog slikara Željka Barkovića Barkana, a povećava se i broj predmeta **Kulturno-povijesne zbirke** koju uz uporabne predmete čine uglavnom razglednice Like, Velebita, Gacke, Otočca i okolnih mjesta te fotografije Otočca

i njegove okolice. Tijekom 2009. godine nabavom nove opreme, predmeta i druge građe iz razdoblja Domovinskog rata redizajniran je dio stalnog postava u kojem su izloženi predmeti **Povijesne zbirke**. Dijelom stalnog postava postaje i stalna izložba dokumenata naziva **900 godina grada Otočca**. Ambijentalno uređena cjelina koja izlaganjem predmeta **Etnografske zbirke** prezentira tradicijski život gackog kraja otvorena je 2012. godine, što je i posljednja izmjena stalnog postava Muzeja Gacke.

Stalni postav Muzeja Gacke sastoji se od **šest cjelina**, u kojima su izloženi predmeti **šest muzejskih zbirki**. Četiri cjeline nalaze se u prizemlju zgrade, a čine ih predmeti Arheološke japodske zbirke, Memorijalne zbirke Stojana Aralice, Likovne zbirke i Povijesne zbirke. Pritom su u cjelini koja sadrži predmete Likovne zbirke izložena djela lokalnog amaterskog slikara Željka Barkovića Barkana, djela nastala na likovnim kolonijama *Likom Gacke* i djela autora koji su samostalno ili skupno izlagali u Muzeju Gacke, dok je u cjelini sastavljenoj od predmeta Povijesne zbirke izloženo naoružanje i prikazana kronologija Domovinskog rata. Peta cjelina stalnog postava, sastavljena od tri komplementarna dijela, smještena je u podrumu zgrade, a čine je predmeti Etnografske zbirke. Stalni postav Muzeja Gacke završava stalnom izložbom dokumenata naziva *900 godina grada Otočca* smještenom na katu, a dio njezinih izložaka čine i predmeti Kulturno-povijesne zbirke.

MUZEJ GACKE

ZAVIČAJNOST, MISIJA, CILJEVI

Muzej Gacke spada u opće, **zavičajne muzeje** lokalnog djelokruga. Muzej kao takav, zavičajni, preuzima brigu o prirodnoj i kulturnoj, pokretnoj i nepokretnoj, materijalnoj i nematerijalnoj baštini čitavog prostora u kojem djeluje. Taj je prostor u slučaju Muzeja Gacke određen već njegovim nazivom.

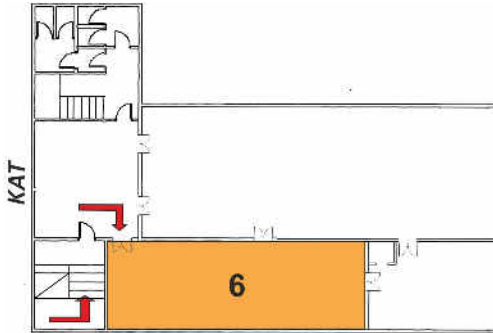
Prostor Gacke obilježen je višetisućljetnim kontinuitetom naseljavanja. Od prvih poznatih stanovnika gackog kraja, Japoda, koji ovaj prostor nastanjuju prije gotovo 3000 godina pa do njihova uzmicanja pred Rimljanima; od prvog pisanog spomena Otočca na Bašćanskoj ploči, preko srednjovjekovnog utvrđenog i vodom opasanog grada sve do njegova urbana razvitka u razdoblju Vojne krajine i Otočke pukovnije; potom prema novijoj povijesti, Drugom svjetskom ratu i prvom zasjedanju ZAVNOH-a u zgradi Gackog pučkog otvorenog učilišta Otočac, preko devedesetih godina 20. stoljeća i Domovinskog rata pa sve do sadašnjosti, Muzej Gacke kroz svoje zbirke baštini čitavu povijest kraja.

Misija je Muzeja Gacke prikupljati, čuvati, istraživati i komunicirati svekoliku baštinu Otočca i Gacke. Prikupljati kroz kontinuirano prepoznavanje baštine koja svojom vrijednošću i važnošću predstavlja značajan segment prošlosti, sadašnjosti i budućnosti; čuvati u smislu osiguravanja adekvatnih uvjeta za predmete muzejskog fundusa, kako bi isti očuvali sve svoje izvorne karakteristike i bili zaštićeni od negativnih utjecaja iz okoline; istraživati kroz proširivanje i produbljivanje znanja o prepoznatim elementima baštine, ali i onima koji će to tek postati; komunicirati kroz interakciju s korisnicima Muzeja, kroz izložbe, predavanja, vodstva, publikacije, edukaciju, itd.

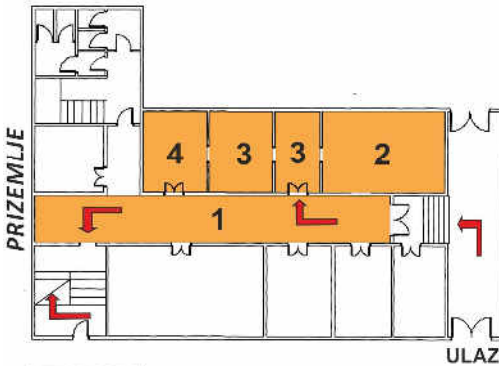
Ciljevi koje Muzej Gacke svojim aktivnostima nastoji ostvariti usmjereni su ka aktivnom sudjelovanju u muzejskoj, kulturnoj i društvenoj svakodnevici. Muzej ne brine samo o prošlosti, već sudjeluje i u oblikovanju sadašnjosti, a posebice skrbi o tome da sve baštinske vrijednosti očuva za budućnost i njihove buduće baštinike. I sadašnji korisnici Muzeja jedni su od njih.

MUZEJ GACKE

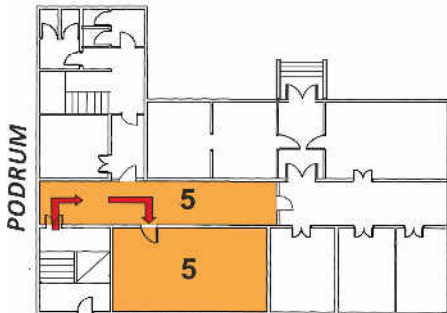
PLAN STALNOG POSTAVA

6 - stalna izložba
900 godina grada Otočca

1 - Arheološka japodska zbirka
2 - Memorijalna zbirka
Stojana Aralice
3 - Likovna zbirka
4 - Povijesna zbirka

5 - Etnografska zbirka

MUZEJ GACKE

STALNI POSTAV

ARHEOLOŠKA JAPODSKA ZBIRKA

U prvoj cjelini stalnog postava Muzeja Gacke izloženo je oko 300 predmeta **Arheološke japodske zbirke**. Izloženi predmeti pripadaju različitim vremenskim periodima, a obuhvaćaju razdoblje od srednjeg brončanog doba do srednjeg vijeka. Uglavnom su to nakit, posuđe, oruđe i oružje izrađeni od bronce, keramike, jantara, drva, stakla, staklene paste, kamena i kostiju, koji svjedoče o prvim stanovnicima Gacke, ali i drugi predmeti koji su dokaz kasnijeg naseljavanja spomenutog kraja.

Tako dio izložaka čine ostaci drveta te malobrojno oruđe, posuđe i oker iz perioda od oko 13. do oko 11. st. pr. Kr. Pripadali su stočarsko-nomadskim plemenima koja prostor Gacke nastanjuju u razdoblju srednjeg (od 1600. god. pr. Kr.) i kasnog brončanog doba (od 1300. do 800. god.

pr. Kr.). Pronađeni su u Bezdanjači, više od 1000 metara dugačkoj špilji smještenoj na brdu Vatinovcu kraj Vrhovina, u istraživanjima koja su prvi put provedena 1965., a koja su uslijedila i kasnijih godina. Špilju su koristili za ukapanje pokojnika i obavljanje raznih obreda, dio kojih je bio i kult svete vatre.

Njih se često naziva i Predjapodima ili Protojapodima, onima koji su prethodili formiranju prvih japodskih plemenskih zajednica koje u Gacku dolaze u 10. st. pr. Kr. O materijalnoj i duhovnoj kulturi Japoda, koji su nastanjivali i

druge dijelove Like, teritorij Gorskog kotara i Korduna te područje oko Ogulina i sjeverozapadnu Bosnu, osim antičkih pisanih izvora svjedoče i vrijedni nalazi pronađeni na gradinama koje su pripadnici ovog ilirskog plemena gradili na prirodnim uzvišenjima te na nekropolama, grobljima koja su podizana nedaleko gradina. Japodske gradine bile su opasane kamenim zidinama građenim tehnikom suhozida, a unutar i uokolo njih na zaravnjenim dijelovima nalazile su se četvrtaste kuće izrađene od drva, zemlje i kamena, s jednom ili dvije prostorije. Neke od najpoznatijih japodskih gradina smještene su na humcima Veliki i Mali Vital u Prozoru te humku Crkvina u

Kompolju, dok o korištenju podzemnih krških oblika kao nastambi svjedoče ostaci japodske kulture pronađeni u špilji Pećini u Ličkom Lešću. Japodi, koji su bili mnogobošci, svoje pokojnike najčešće pokapaju polaganjem u zemlju i prekrivanjem zemljom i kamenom, zajedno s odjećom ukrašenom metalnim dijelovima i nakitom. Upravo je umijeće oblikovanja brončanog nakita bila jedna od najistaknutijih odlika ovog plemena, a brojni primjerci ogrlica, narukvica, nanogvica, kopči, privjesaka, kapa, oglavlja i drugog nakita, zajedno s posuđem, oruđem i oružjem iz perioda od 9. do 4. st. pr. Kr. izloženi su u prvoj cjelini stalnog postava.

Japodi su bili prije svega ratari, stočari, lovci i ribolovci, no pisani izvori iz razdoblja antike govore i o njihovoj obrambenoj umješnosti, o čemu svjedoče i ostaci japodskog oružja. Svoje oružje Japodi, barem u Gackoj, najvjerojatnije nisu koristili tijekom osvajačkog pohoda rimskog vojskovođe Oktavijana, kasnije prvog rimskog cara Augusta, koji je trajao od 35. do 33. god. pr. Kr. Osvojivši bez (velike) borbe japodske gradove *Arupium* (Veliki i Mali Vital u Prozoru) i *Avendo* (Crkvina u Kompolju), Rimljani Japodima nameću svoje običaje i vjerovanja, a njihov dolazak u Gacku označio je početak kraja japodske kulture. O zaživljavanju rimske

kulture svjedoče ostaci mitričkih spomenika iz 2. i 3. st. u Prozoru (Oltari) i Čovićima (Rajanov grič), nastali kao potvrda štovanja rimskog boga Mitre, dok je u stalnom postavu Muzeja Gacke kao svjedočanstvo rimske prisutnosti izložen rimski ćup pronađen na mjestu nekadašnjeg *Arupiuma*.

O nešto novijoj povijesti, periodu srednjeg vijeka, svjedoče izloženi ostaci crkve sv. Marka. Jednobrodna crkva s kvadratnim svetištem jedna je od najranijih starohrvatskih crkava Gacke i Like, a nalazila se u Podumu nedaleko Otočca.

MUZEJ GACKE STALNI POSTAV MEMORIJALNA ZBIRKA STOJANA ARALICE

Predmeti **Memorijalne zbirke Stojana Aralice** čine drugu cjelinu stalnog postava Muzeja Gacke. U njoj je izloženo stotinjak predmeta koje je njihov vlasnik, Stojan Aralica, 1976. godine poklonio gradu Otočcu. Pored njegovih djela - ulja, akvarela, pastela, crteža olovkom, ugljenom i tušem, izložene su i fotografije, pribor za slikanje, dokumenti, nagrade, publikacije i druge Araličine osobne stvari. Svjedočanstva su to života i rada istaknutog akademskog slikara i grafičara, rođenog 24. prosinca 1883. godine u Škarama nedaleko Otočca.

Osnovnu školu i gimnaziju Aralica pohađa u Otočcu, a njegov slikarski talent koji će odrediti čitav njegov život do izražaja dolazi tijekom školovanja u Osijeku, gdje završava učiteljsku školu. Uz rad u struci, obavljajući posao učitelja, Aralica nastavlja njegovati svoju sklonost slikarstvu i to izrađujući portrete na zahtjev poznanika i oslikavajući zidove crkvi. Njegova izvrsnost ne biva nezamijećena - već 1909. godine Aralica dobiva stipendiju i odlazi u München obrazovati se i slikati. Osim u Münchenu (1909.-1914.) i Pragu (1917.) slikarstvo izučava i tijekom studijskih putovanja u Španjolsku, Alžir, Tunis, Maroko, Firencu, Rim i Pariz. Tijekom Prvog svjetskog rata u Zagrebu je imao i privatnu likovnu školu, a u istom gradu 1920. otvorena je i njegova prva samostalna izložba. Osim toga, Aralica izlaže na brojnim samostalnim i skupnim izložbama diljem Europe.

Araličino slikarstvo razvijalo se u fazama, a njihova su imena određena mjestom boravka autora. Tako se redom razlikuju četiri glavne stvaralačke faze: minhenska, pariška, zagrebačka i beogradska. Njegov opus čini više od

1500 djela, a stilsko opredjeljenje Stojana Aralice najčešće se veže uz impresionizam i postimpresionizam. Spajajući karakteristike tih dvaju pravaca s odlikama fovizma i pariške slikarske škole, Aralice stvara vlastiti i jedinstven koloristički izričaj, uz pejzaže, mrtvu prirodu, interijere, portrete i aktove kao najčešće motive.

Bio je član grupa umjetnika Oblik (1934.), Dvanaestorica (1937.) i Šestorica (1954.). Nakon školovanja i studijskih putovanja 1941. dolazi u Beograd gdje ostaje do 1946. Nakon kraćeg boravka u Stockholmu 1948. vraća se u Beograd u kojem živi i djeluje sve do smrti 1980. Iste je godine 11. travnja u Otočcu otvorena Memorijalna zbirka Stojana Aralice.

MUZEJ GACKE STALNI POSTAV LIKOVNA ZBIRKA

Radovi desetak autora različitih stilskih i tematskih opredjeljenja izloženi su u trećoj cjelini stalnog postava Muzeja Gacke. Izložena djela pripadaju **Likovnoj zbirci**, jednoj od šest zbirki Muzeja. Djela izložena unutar ove zbirke nastala su tijekom druge polovice 20. stoljeća, a pripadaju autorima koji su samostalno ili skupno

izlagali u Muzeju Gacke, ali i autorima koji su između 2003. i 2010. godine sudjelovali na likovnim kolonijama *Likom Gacke* koje je u suradnji s Udrugom željezničara slikara Plavo svjetlo iz Zagreba organiziralo Gacko pučko otvoreno učilište Otočac.

Radovi su to Stipe Golca, Ivana Golca, Špire Dmitrovića, Ivana Lovrenčića i drugih autora s područja Otočca i Like te iz ostalih krajeva Hrvatske. Tehnikom i stilom krajnje raznovrsni, tematski najčešće vezani uz krajolike i mrtvu prirodu, nerijetko upravo za Otočac i Gacku, potvrda su i inspiracije koju pojedini umjetnici pronalaze u ovom kraju i kojem se u svojim radovima iznova vraćaju.

Poseban dio Likovne zbirke i ovog dijela stalnog postava čine crteži lokalnog amaterskog slikara Željka Barkovića Barkana. Barkanovi crteži flomasterom materijalizacija su jednog posebnog viđenja svijeta u kojem se briše granica između stvarnosti i privida, gledanog i viđenog.

Dominantna crna boja nagovještaj je njihove ozbiljnosti, težine, najava je to motiva koji ne ostavljaju

mjesta poigravanju s formom i stilom. Jednostavnost tehnike i reduciranost palete boja kojom se autor služi naglašavaju sam sadržaj, a život, smrt, vjera, natprirodne pojave, kontakt s nepoznatim, predosjećanje apokalipse i mistični, nedorečeni krajolici teme su kojima se autor neprestano vraća.

Željko Barković Barkan rođen je 1952. godine u Otočcu gdje pohađa osnovnu školu, dok u Opatiji završava srednju hotelijersko-turističku školu. Kroz njegov umjetnički rad, a njegov opus čini više od stotinu crteža flomasterom, do izražaja dolaze i neki drugi autorovi interesi, prije svega pažnja koju je

posvećivao astronomiji, fizici te nadnaravnim i paranormalnim pojavama. Svoja djela za života izlaže u Otočcu, Gospiću i Zagrebu. Umire u Otočcu 2002. godine.

MUZEJ GACKE STALNI POSTAV POVIJESNA ZBIRKA

Dio predmeta Povijesne zbirke izložen je u četvrtoj cjelini stalnog postava Muzeja Gacke. Radi se o predmetima koji svjedoče o zbivanjima iz razdoblja Domovinskog rata, koji je trajao od 1991. do 1995. godine i u kojem su se Otočac i pojedina okolna naselja našla na prvoj crti obrane.

Izložene predmete čini različito vatreno oružje zajedno s ostacima projektila lakog i teškog, kopnenog i zračnog naoružanja te pratećom vojnom

opremom. Radi se tu o minobacačima, ručnim bacačima, puškama, minama, granatama, raketama, mecima te čahurama prikupljenima na području Otočca i naselja koja ga okružuju. Osim naoružanja koje je korišteno tijekom Domovinskog rata, ova cjelina na temelju pisanih izvora, fotografija i svjedočanstava pojedinaca koji su u Domovinskom ratu sudjelovali pruža i iscrpan uvid u tijek događaja koji su na području Gacke obilježili ovo ratno razdoblje.

Uvodni dio sadrži sažeti pregled najvažnijih zbivanja Domovinskog rata. Pored toga govori i o stanju u Otočcu te njegovoj obrambenoj ulozi u periodu od 1991. do 1995., ističući njegov status „nikad osvojenog grada“ koji je kroz čitavu svoju devetostoljetnu povijest uspješno odolijevao raznoraznim napadima.

Uz njega je izložena i detaljna kronologija koja prati tijek događaja u Domovinskom ratu na području Otočca od srpnja 1991. godine i prvih neprijateljskih napada na Otočac pa sve do kraja 1991. godine. Iznoseći

podatke o količini i vrsti projektila bačenih na grad i okolicu, broju ranjenih i poginulih te ističući ključne događaje tog perioda, detaljan kronološki prikaz prve godine Domovinskog rata zorno predočava njegovu ozbiljnost i težinu ratnih razaranja.

Posebnu cjelinu zauzima kronološki prikaz nastanka i

razvoja 133. otočke brigade, kasnije 133. brigade HV-a, nastale osnivanjem prve dobrovoljačke postrojbe Zbora narodne garde u srpnju 1991., koja je odigrala ključnu ulogu u obrani područja Gacke i Otočca, ali i drugih krajeva Hrvatske.

Osim materijalnih ostataka i pisanih dokumenata, ovaj dio stalnog postava čine i fotografije nastale u ratnom razdoblju. Kao vjerni prikaz pojedinih značajnih trenutaka Domovinskog rata, sačuvane fotografije svjedoče o nebrojenim ratnim razaranjima i obrambenim naporima stanovnika gackog kraja.

MUZEJ GACKE STALNI POSTAV ETNOGRAFSKA ZBIRKA

Ambijentalno uređena peta cjelina stalnog postava Muzeja Gacke, smještena u podrumu, izlaže predmete **Etnografske zbirke** kroz prikaz tradicijskog života, svakodnevice i običaja žitelja Gacke iz prve polovice 20. st.

Stotinjak što originalnih, što rekonstruiranih predmeta od drva, tekstila, vune, keramike i metala izloženo je u tri manje komplementarne cjeline čiji je cilj predstaviti različite segmente seoskog života i predočiti bogatstvo svekolike životne prakse kakva se u Gackoj zadržala do 70-ih godina 20. st. Svaka cjelina predstavlja po jednu prostoriju pojedinih objekata tradicijske arhitekture.

Prvu cjelinu čini kolnica, prostor koji se nekoć nalazio u prizemlju pomoćne gospodarske zgrade i služio čuvanju zaprežnih kola te različitim poljodjelskih alatki. Osim drvenih kola u toj su cjelini izloženi i dijelovi konjske i volovske zaprege, alati za obradu zemlje, košenje trave, sakupljanje slame i sijena te ostali praktični

alati koji su nekoć bili sastavni dio svakog seoskog gospodarstva.

Takozvana *prva kuća* uvodi nas u prostor namijenjen stanovanju. *Prvom kućom* nekoć se zvala glavna prostorija kuće, u kojoj se nalazilo ognjište i koja je bila namijenjena prvenstveno spravljanju hrane i objedovanju. Ona se, zajedno sa spavaćom sobom, nalazila na gornjem katu kuće do kojeg se dolazilo gankom, drvenim trijemom, dok su u prizemlju kuće najčešće bile smještene staja i konoba. U toj su cjelini, uz otvoreno ognjište, stolić, tronošce te različito posuđe izloženi i predmeti koji su nekoć korišteni u kuhinji - naćve za miješenje kruha, stap za izradu maslaca, stupa za stupanje ječma, drvene posude za držanje i donošenje vode i drugi.

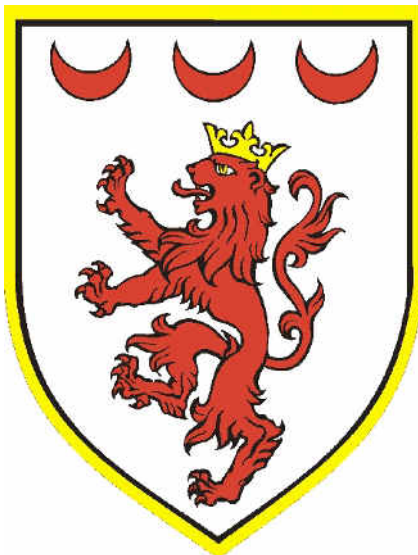
Smještena uz kuhinju ili *prvu kuću*, slijedi prostorija u kojoj su osim inventara spavaće sobe izloženi i tradicijski alati i naprave za izradu tkanina te primjerci muške i ženske narodne nošnje. U ovoj prostoriji moguće je stoga, osim kreveta sa slamnicom i pripadajućim tradicijskim dijelovima posteljine, vidjeti

i upoznati čitav proces izrade tkanine koji počinje obradom materijala različitim alatima, a završava tkanjem na krosni ili tkalačkom stanu. Poseban dio ove cjeline čini škrinja, također jedan od značajnih predmeta tradicijskog kućnog inventara, u kojoj su čuvani vrijedni predmeti.

MUZEJ GACKE
STALNI POSTAV

STALNA IZLOŽBA 900 GODINA GRADA OTOČCA

Smještena na katu zgrade kao posljednja cjelina stalnog postava, stalna izložba **900 godina grada Otočca** kronološki je prikaz dokumenata koji pričaju priču o devetostoljetnoj povijesti grada. Grb i zastava Otočca, pregled dokumenata koji svjedoče o prvim spominjanjima njegova imena, Bašćanske ploče i darovnice Karla II., prikaz poslijeratnog Otočca s kronologijom događaja Domovinskog rata te fotografije okolnih prirodnih i kulturnih znamenitosti uvod su u priču o povijesti grada, ispričanu kroz nekoliko manjih cjelina.

Izložba *900 godina grada Otočca* preko pisanih izvora, fotografija, razglednica, karti, tlocrta, grafika i drugih povijesnih dokumenata prati slijed događaja i razvoj Otočca i Gacke od pretpovijesti pa sve do kraja 20. st. Priča o ovom prostoru započinje spomenom prvih poznatih stanovnika, Japoda, ilirskog plemena koje prostor Gacke naseljava u 10. st. pr. Kr. i zadržava se na njemu čitavo tisućljeće, ostavljajući brojne materijalne ostatke svoje kulture. Japodsku kulturu u 1. st. pr. Kr. počinje smjenjivati ona rimska, a sačuvani spomenici bogu Mitri, mitreji, i danas su, između ostalog, potvrda njihova boravka u ovom kraju. Povijest Gacke nastavlja se prvim spomenom njezina imena s početka 9. st., kada se u franačkim spisima o ratovanju protiv Ljudevita Posavskog spominje ime njihova saveznika, kneza Borne, kojeg nazivaju knezom Gačana (*dux Guduscanorum* ili *Goduscanorum*).

O periodu srednjeg vijeka svjedoče i prikazi ostataka starog grada Otočca, vodenog grada nekoć smještenog na otoku kojeg je okruživala rijeka Gacka, a koji se u pisanim izvorima spominje već početkom 14. st. Na tlocrtima grada Otočca koji potječu iz 17. st. vidljivo je postojanje naselja izvan otočne utvrde, kojeg su činile kuće manjih dimenzija podignute ponad vode, na drvenim stupovima.

Povijest Otočca obilježena je i osnivanjem Otočke biskupije koju 1460. utemeljuje papa Pio II., nakon što Sigismund Frankopanski obilno daruje otočku crkvu sv. Mikule. Posljednji spomen biskupije na čelu koje su se izmijenila četiri biskupa datira iz 1534. godine.

Poseban dio povijesti ne samo Otočca, već i čitavog kraja, predstavlja razdoblje Vojne krajine. Uspostavljena tijekom 15. i 16. st. kao zasebna teritorijalno-obrambena jedinica, Vojna krajina služila je sprječavanju daljnjeg prodora Osmanlija čiji su napadi u tim razdobljima bili učestali. Isprva je 1469. osnovana

Senjska kapetanija, da bi njezinim preustrojanjem od 1577. do 1579. bila osnovana i Otočka kapetanija. Daljnjom reorganizacijom Vojne krajine 1746. ustrojena je Otočka pukovnija kao teritorijalna jedinica koja se prostirala od Svetog Jurja do Zavalja i obuhvaćala 12 satnija. Nedugo nakon odluke o ukidanju Vojne krajine, 1873. godine razvojačena je i Otočka pukovnija.

Za vrijeme ustrojstva Vojne krajine, a posebice u periodu postojanja Otočke pukovnije, grad se značajnije razvija premještajući svoje središte iz Donjeg u Gornji grad, a pojedine građevine iz tog razdoblja i danas čine okosnicu njegove urbane jezgre. Ne razvija se grad samo u građevinskom smislu - u razdoblju od početka 18. st. pa naovamo Otočac postaje kulturno i trgovačko središte. O tome svjedoče i prikazi početaka formalnog i glazbenog obrazovanja, začetaka kazališne, kinotečne i knjižnične djelatnosti, stvaranja poštanske, cestovne i druge infrastrukture te početka razvoja Otočca kao trgovačkog središta uspostavljanjem sajma srijedom prema odluci Marije Terezije iz 1746.

Stalna izložba *900 godina grada Otočca* završava prikazom značajnijih događaja i razdoblja 20. stoljeća - Drugog svjetskog rata i razvoja industrije. Posebno je istaknuto Prvo zasjedanje ZAVNOH-a, tada najvišeg tijela narodne vlasti u Hrvatskoj, održano 13. lipnja 1943. u zgradi Gackog pučkog otvorenog

učilišta Otočac. Poslijeratno razdoblje donijelo je i značajniji rast i razvoj industrije, a posljednja cjelina izložbe prikazuje neke od sada već ugaslih otočkih industrijskih postrojenja.

MUSEUM OF GACKA

The Museum of Gacka Otočac is a county museum situated in the centre of the town with rich historical and cultural tradition. The permanent exhibition of Museum of Gacka consists of six parts. Object from different museum collections are exhibited in each one of them.

The life and work of Illyrian tribe, the Japodes, are shown through the archaeological collection of weapon, jewellery, tools, and pottery from the Late and Middle Bronze Age, i.e. the 10th century B.C., to the time of coming of the Romans in the 1st century B.C.

There is a valuable memorial collection of academic painter Stojan Aralica (1883-1980). He was born in Škare, village near Otočac, and died in Belgrade where he lived most of his life. During his life, he made 1500 works, influenced mostly by impressionism and postimpressionism.

There is also a collection of drawings of local amateur artist Željko Barković Barkan (1952-2002). He was preoccupied with these motives: the universe, heaven, God, mystic landscapes, nature, catastrophe, alien creatures, unidentified flying objects, etc.

Objects from Croatian War of Independence (1991-1995) are shown in the historical collection. There you can see light and heavy weapons that were used in the war, shell and aircraft bomb fragments, bullets, etc., and the chronology of the war events with the photos of damaged buildings.

In the basement you can see the ethnographic collection which describes traditional life and the culture of the Gacka in the last hundred years. There are exhibits of traditional culture typical for this area and typical regional costumes for men and women.

On the first floor is an exhibition *900 years of Otočac*. There you can take a survey through events that took place in the Gacka valley from its prehistory to its economic and cultural prosperity in 20th century, and its destruction in the Croatian War of Independence in 1991.

HEIMATMUSEUM DER GACKA

Das Heimatmuseum der Gacka befindet sich in Otočac, einer Stadt mit der großen kulturgeschichtlichen Tradition.

Archäologische Sammlung von Gegenständen materieller Kultur (Schmuck, Waffen, Werkzeug, Geschirr, usw.) präsentiert das Leben und die Arbeit des illyrischen Stammes der Japoden von der Mitte der späten Bronzezeit (10. Jh. v. Chr.) bis zur Ankunft der Römer in 1. Jh. v. Chr.

Einen besonderen Wert hat die Gedenkausstellung des in der Nähe von Otočac geborenen Kunstmalers und weltweit bekannten Koloristen Stojan Aralica. Ausgestellt sind seine Ölgemälde, seine Tusch-, Bleistift- und Kohlezeichnungen sowie seine persönlichen Dinge wie z.B. Dokumente, Fotos, Staffelei und Bücher.

Es gibt auch eine Sammlung von Zeichnungen der lokalen Amateur-Künstler Željko Barkovic Barkan (1952-2002). Er wurde mit diesen Motiven beschäftigt: das Universum, Himmel, Gott, mystische Landschaften, Natur, Katastrophe, außerirdische Kreaturen, nicht identifizierte fliegende Objekte, usw.

Die Sammlung "Heimatkrieg" umfasst leichte und schwere Waffen, die im Krieg verwendet wurden, die Reste der Granaten und Flugzeugsbomben, Geschosse verschiedenen Kalibers, usw. aber auch die Chronologie der Kriegsereignisse mit den Fotos der beschädigten Gebäude und Häuser.

Ethnographische Sammlung zeigt das traditionelle Leben und die Kultur der Gacka in den letzten hundert Jahren und zwar durch die für dieses Gebiet charakteristischen Gegenstände, wie z.B. das Werkzeug für die Herstellung der Textilwaren und das Werkzeug der Töpferwaren aus Ton und durch die männliche und weibliche Volkstracht.

Die Sammlung "Otočac durch die Geschichte" präsentiert die wichtigsten Ereignisse in der Geschichte der Gacka und zwar von der fernen Urgeschichte, der Ankunft der Römer, der Entstehung der Stadt, den Kämpfen mit den Türken, der Vojna Krajina, bis hin zu der wirtschaftlichen und kulturellen Entwicklung der Stadt und ihrer Zerstörung im Heimatkrieg 1991.

MUSEO DELLA GACKA

Il Museo di Gacka Otočac è un museo della contea, situato nel centro della città con una ricca tradizione storica e culturale.

La vita e l'opera di tribù illirica, gli Japodi, sono mostrate attraverso la collezione archeologica di armi, gioielli, utensili e vasellame della tarda metà del Bronzo, cioè il 10° secolo a.C., al tempo della venuta dei Romani nel 1° secolo a.C.

Il museo possiede una preziosa collezione memoriale di pittore accademico Stojan Aralica (1883-1980), il famoso pittore colorista. I dipinti a olio, inchiostro, a matita di carbonio, i suoi oggetti personali, foto, strumenti, dell'autore, sono esposti qui.

Inoltre, ecco la collezione di disegni di locale dilettante artista Željko Barkovic Barkan (1952-2002). Lui era preoccupato per questi motivi: 'universo, il cielo, Dio, paesaggi mistici, natura, catastrofe, creature aliene, gli oggetti volanti non identificati, ecc.

Nella raccolta di Guerra d'indipendenza della Croazia si possono vedere armi leggere e pesanti che sono state utilizzate nella guerra, il guscio di velivoli, frammenti di bombe, proiettili, ecc, e la cronologia degli eventi di guerra con le foto di edifici danneggiati.

Nel seminterrato si può vedere la collezione etnografica, che descrive la vita tradizionale e la cultura del Gacka regione negli ultimi cento anni. Ci sono esposizioni tipiche per la cultura tradizionale di quest'area (strumenti per la produzione di oggetti tessili, oggetti in legno, lana, tessile, ceramica e metallo) e costumi tipici regionali per uomini e donne.

Al primo piano è una mostra "Otočac attraverso la storia". È possibile esplorare gli eventi accaduti nella valle Gacka, dalla sua preistoria, seguita dalla venuta dei Romani per la sua prosperità economica e culturale nel 20° secolo e la sua distruzione nella Guerra d'indipendenza della Croazia nel 1991.

IMPRESSUM

IZDAVAČ

Gacko pučko otvoreno učilište Otočac

ZA IZDAVAČA

Nada Avsec, prof.

PRIREDILA

Snježana Bogdanić

GRAFIČKA OBRADA I IZRADA FOTOGRAFIJA

Stjepan Kranjčević

TISAK

Grafo-jan

NAKLADA

1000 komada

Otočac, 2014.